הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

ואין דינר זהב קונה טלית. דלגבי פירות הוי דהנא טבעא: (ב) מ"מ. כלומר אף לפי פורענות העתידה לבוא על המחוך: כן הלכה. שאין בית דין יכולין לעכב בידו: אין רוח חכמים נוחה הימנו. אין נחת רוח לחכמי ישראל במעשיו של זה אין דעתם נוחה עליהם הימנו על ידו: אנו אין לנו. קללה אחרת אלא אינו הגון בעיני חכמים: קאי בתחב. משום דכריס שבאו על כך לכלל מעשה אבל מעות לא קנו מדאוריתא. ונפקא מינה לענין איסורא כגון אם קידש בו את האשה לר' יוחנן הוו קדושין דמדאורייתא קנייה ודייה הוא לרים לקיש לא הוו קדושין: מסייע לר"ל. דמדאורייתא נמי לא קנו מעות להדיוט: משום יד. הלוואה ואמר רב מסלת כגון שיחד לו הלוה כלי עליה דהוי דומיא דפקדון דאילו כפר בהלוואה גרידתא לא מיחייב קרבן שבועה הואיל וימינה להוצאה: עשק. שכר שכיר: שיחד לו כלי לעשקו. ואי לא לא מיחייב אכפירת שכר שכיר קרבן שבועה אלא מייחד ליה באפי נפשיה כפקדון וגזל ואבידה: וכי אהדריה קרא. להישבון לאחר שהודה כי יחטא ואשם: לאו משום דמחוסר משיכה. אותו כלי ולא קנאו מלוה: מעושק דאהדריה קרא. מכיון דאהדריה קרא לעושק דמחסר נמי משיכה לא אצטריך לאהדורי לתשומת יד דמעושק גילף ליה: הכא במאי עסקינן. עושק דאהדריה קרא משמעי בשנטלו שכיר לכלי ממנו וחזר והפקידו אצלו: אי כדי. דמאי דאהדר קרא מוקמת בדלא מחוסר משיכה הוי נמי דמשיכה בעינן ליהדריה קרא נמי לתשומת יד ונוקמה בהכי: אי אהדריה קרא לא הוה נמרינן לא פיוכפא ולא פייעפא. דר' יוחנן נוקמה בדלא משך וים לקים נוקמיה בשמשך: הכא דלא אהדריה מסייע ליה. דמדאהדריה לעושק ופקדון וגזל ואבידה ולא אהדריה לתשומת יד אינא למילף תשומת יד ממחוסר משיכה ועשק בשמשך: בהדיא מיהא לא אהדריה קרא. שיהא מייב להשיבו ולהביא קרבן ומי הדר רייה קרא דומיא דפקדון רייה בשנטלו הימנו וחזר והפקידו אצלו: נתנה. לפרוטה של הקדש בשוגג: נכון. בשכר שיחלנו בבית המרחץ: מעל. ואע"פ שעליין לא רחץ: ואמר רב גרסין: דוקא בנן. קתני דמעל הנותן משום דשכירות גמורה היא בנתינת הפרוטה ואין יכול לחזור בו שאין כאן מה למשוך אבל אם נתנה על דבר שיש בה מה למשוך הימנו לא מעל עד דמשיך: הא כבי למשוך. הלי שוכר המספורת דבכל מידי דאית ביה מה למשוך לא קני עד דמשיך: נכרי. לא שייך ביה דין משיכה דמיד עמיתך כתיב (ויקרא כה): קשיין אהדדי. ספר לספר: וכן אמר רב נחמן. כר' יוחנן: ובדקה לוי במתניתיה. הגיהה והוסיפה בתוספתא שבידו ושנה בה: נתנה לפיטון מעל. פיטון תנוי גדול ומוכר פירות הרבה לחנוניים עניים ונותנין לו המעות על יד על יד כשהם מוכרים ונתחלת הקנייה נותנין ערבון דמים מועטין על הכל: מעל. תע"ג דלא משך כל הפירות שהרי הרבה פוסק עמו בנת אחת: אלא

ויין ושמן של נכרים אסור דהא בריתא מתניתא קודם [6]שהתיר ר"י נשיאה השמן ור"ת פוסק הלכה כר' יוחנן תע"ג דרבא קאמר קרא ומתניתא מסייע ליה לר"ל [8]דאינו לכאורה אבל אפשר לשנויי כר' יוחנן ומתני' נמי מוקים לה בנכון נכרי כדפרי' ואין ראיה מדלא משיב לה רבא בפ' המולך (יבמות דף לו. ושם) בהדי ג' מילי דהלכה כרים לקים משום דר"ל לאו משמיה דנפשיה אתמר דבפ"ב דבכורות (דף יג.) משמיה דר' אושעיא קאמר דמשיכה קונה ולא מעות ולא חשיב אלא הנהו דאמר משמיה דנפשיה דלא חשיב נמי הא דאמר רים לקים משמיה דלוי [7]אינה לשחיטה אלא לבסוף תע"ג דרבא גופי' ס"ל הכי בתמיד נשחט (פסחים דף סג.) ובפרק ב' דזבחים (דף ל. ושם) אבל יש לדקדק דהלכה כר"י דרב נחמן דהלכתא

[6]רבי שמעון אומר [א]אף על פי שאמרו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי סדום ועמורה וממצרים בים הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו [2]והנושא ונותן בדברים לא קנה [3]והחוזר בו אין רוח חכמים נוחה הימנו ואמר רבא אנו אין לנו אלא אין רוח חכמים נוחה הימנו דברים ואיכא בהדייהו מעות קאי באבל דברים וליכא בהדייהו מעות לא קאי באבל [9]אמר רבא קרא ומתניתא מסייע ליה לריש לקיש קרא דכתיב [1]וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או [4]עשק את עמיתו מתניתא דתנו רבנן אם יש לו אבל אינו יכול לחזור בו אלא אם כן נתן לו מעות אבל אם יש לו אינו יכול לחזור בו אלא אם כן נתן לו מעות אבל אם אין